

Een boekje
open
over
de BVD

Binnenlandse
Veiligheidsdienst

Ministerie van Binnenlandse Zaken

▶ Een boekje open over de BVD

► **Inhoud**

- 1 **Waarom deze brochure?** 5
- 2 **Waarom een Binnenlandse Veiligheidsdienst?** 6
- 3 **Wat moet en mag de BVD?** 7
- 4 **Wie oefent controle uit op de BVD en wie stuurt?** 11
- 5 **Hoe is de BVD georganiseerd?** 13
- 6 **Met wie werkt de BVD samen?** 15
- 7 **Waar kunt u terecht met vragen of klachten?** 16

▶ 1 Waarom deze brochure?

- ▶ De Binnenlandse Veiligheidsdienst bestaat sinds 1949 en valt onder verantwoordelijkheid van de minister van Binnenlandse Zaken. Tussen toen en nu is er in de wereld veel veranderd. Die veranderingen zijn niet aan de BVD voorbijgegaan.
- ▶ Het beeld van een geheimzinnige BVD is niet meer van deze tijd. De BVD heeft zich ontwikkeld tot een overheidsorganisatie die in alle openheid verantwoording aflegt over haar werkzaamheden. Een organisatie die een wezenlijke bijdrage levert aan de bescherming van vitale belangen van de Nederlandse samenleving. Dat zijn: de democratische rechtsorde, de veiligheid van de Staat, en de instandhouding van het maatschappelijk leven.
Het uitvoeren van deze taak maakt het echter noodzakelijk om – daar waar het moet – in het geheim te werken. Over de precieze werkwijze van de BVD zult u in deze brochure dan ook geen informatie vinden.
- ▶ In dit 'boekje open over de BVD' wil ik een licht werpen op de organisatie en de taken van de huidige BVD, zoals die zijn vastgelegd in de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten.

De minister van Binnenlandse Zaken,

C.I. Dales

► 2 Waarom een Binnenlandse Veiligheidsdienst?

6

- Nederland is een democratische staat waar veel kan en mag. Dat is het beschermen waard.
Helaas denkt niet iedereen daar zo over. In en buiten Nederland zijn er soms mensen die de Nederlandse samenleving willen beïnvloeden met andere dan democratische middelen.
- Hun motieven verschillen. Soms gaat het om terroristen die met geweld hun politieke doelstellingen willen realiseren. Soms gaat het om groeperingen die proberen hun doelen te verwezenlijken door met niet-democratische middelen de politieke besluitvorming te beïnvloeden. En soms gaat het om mensen die voor hun eigen land kennis en technologie willen bemachtigen.
- De activiteiten van de BVD zijn gericht op het beperken van dergelijke risico's voor de veiligheid van Nederland als staat, de democratie, de economie en het maatschappelijk leven.
Door de jaren heen zijn die risico's veranderd en dus ook het werk van de BVD. De belangrijkste ontwikkelingen in de wereld waren voor de BVD het wegvallen van de tegenstellingen tussen Oost en West; de Golfoorlog; de onrust op de Balkan, in Oost-Europa en op verschillende plaatsen in Azië en Afrika.
- De BVD besteedt onder meer aandacht aan rechts- en linksextremistische kringen, IRA- en ETA-terrorisme, ongewenste beïnvloeding van minderheden in Nederland vanuit het moederland, en pogingen van landen uit vooral het Midden-Oosten om kennis en goederen te verwerven voor de productie van biologische-, chemische- en conventionele wapens.
De terreinen waarop de BVD actief is, wisselen als gevolg van maatschappelijke en politieke veranderingen. Periodiek wordt bezien waar de BVD zich op moet richten. De minister van Binnenlandse Zaken beslist daarover.

▶ 3 Wat moet en mag de BVD?

- ▶ De BVD geeft informatie en beveiligingsadviezen aan de regering, bestuursorganen op alle niveaus, maatschappelijke organisaties en aan sectoren uit het bedrijfsleven. Deze informatie heeft tot doel om de betrokken organisaties in de gelegenheid te stellen maatregelen te nemen om veiligheidsrisico's te voorkomen, te verkleinen of zo mogelijk weg te nemen. De BVD heeft een informatie- en adviestaak en heeft uitdrukkelijk geen justitiële bevoegdheden. Dat wil zeggen dat de BVD niet de bevoegdheid heeft om opsporingen of arrestaties te verrichten.
- ▶ Naast de BVD kent Nederland een Militaire Inlichtingendienst (MID). De MID richt zich op het beschermen van de veiligheid van Nederland in militaire zin. MID en BVD werken veelvuldig samen. In de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten is vastgelegd wat de BVD en de MID doen en welke middelen zij daarbij mogen gebruiken.
- ▶ De BVD-taken zijn:
  - het verzamelen van gegevens;
  - het verrichten van veiligheidsonderzoeken;
  - het bevorderen van beveiligingsmaatregelen.

7

Het verzamelen van gegevens

- ▶ De BVD heeft tot taak om gegevens te verzamelen over organisaties en personen die door de doelen die zij nastreven, of door hun activiteiten een gevaar kunnen vormen voor het voortbestaan van de democratische rechtsorde, de staatsveiligheid en het instandhouden van het maatschappelijk leven. Zo verzamelt de BVD gegevens over politieke activisten in Nederland die met geweld, of dreiging met geweld, proberen hun doelen te realiseren. Dit geldt zowel voor links- als voor rechtsextremisten.
- ▶ Hoe verzamelt de BVD gegevens?
De BVD mag iedereen die over gegevens beschikt om informatie vragen. De BVD maakt daarbij zoveel mogelijk gebruik van 'open bronnen'.

Dit zijn bijvoorbeeld kranten, tijdschriften of voor iedereen toegankelijke computerbestanden. Soms maakt de BVD gebruik van niet voor iedereen toegankelijke gegevensbestanden, zoals het bevolkings- of het strafregister.

Sommige instanties, zoals het bevolkingsregister, zijn verplicht de BVD gegevens te verschaffen voor veiligheidsonderzoeken. De BVD vraagt ook individuele burgers om medewerking. Die medewerking geschiedt steeds op vrijwillige basis. Men mag weigeren en dat heeft geen consequenties.

- ▶ Als de open bronnen niet de noodzakelijke informatie opleveren, kunnen ook andere inlichtingenmiddelen worden ingezet. Het af luisteren van de telefoon, het volgen en observeren van personen of het laten zoeken van informatie door personen ('agenten'), behoren tot die middelen.
- ▶ Voor het af luisteren van gesprekken via de telefoon of met microfoons is altijd schriftelijke toestemming nodig van de minister-president, en de ministers van Binnenlandse Zaken en van Justitie. Als het gaat om telefoongesprekken, dan moet ook de minister van Verkeer en Waterstaat goedkeuring verlenen. Een toestemming geldt altijd voor maximaal drie maanden.

Het verrichten van veiligheidsonderzoeken

- ▶ Aan de BVD is opgedragen om veiligheidsonderzoeken te verrichten naar kandidaten voor vertrouwensfuncties bij de overheid en bepaalde functies in het bedrijfsleven. Dit zijn bijvoorbeeld functies bij ministeries, de PTT en bij de Luchthaven Schiphol.
Het gaat dan steeds om functies waarbij mensen in aanraking komen met geheime gegevens die de veiligheid of andere belangen van de staat kunnen schaden. Het doen van veiligheidsonderzoeken naar de achtergrond van kandidaten voor dergelijke functies heeft als doel na te gaan of iemand bestand is tegen de risico's van de functie, of wellicht zelf een risico vormt.
- ▶ Iedere minister bepaalt voor zijn eigen ministerie welke functies vertrouwensfuncties zijn. Dit gebeurt in overleg met de minister van Binnenlandse Zaken. Ook vertrouwensfuncties in het bedrijfsleven vallen onder verantwoordelijkheid van een minister. Gaat het bijvoorbeeld om een functie bij de PTT dan is dat de minister van Verkeer en Waterstaat; in het geval van een energiebedrijf de minister van Economische Zaken. De BVD voert het onderzoek uit en adviseert de betrokken minister. De BVD beslist niet over de aanstelling.

- ▶ Een veiligheidsonderzoek begint met een vragenlijst. De kandidaat vult deze lijst in. De BVD checkt de antwoorden vervolgens in een aantal interviews met personen uit de directe omgeving van de kandidaat. Iemand naar wie een veiligheidsonderzoek wordt ingesteld, weet dat van tevoren.

Beveiligingsmaatregelen bevorderen

- ▶ Tot slot heeft de BVD de taak om de beveiliging bij overheid en bedrijfsleven te bevorderen. Het gaat dan allereerst om het beveiligen van geheime of vertrouwelijke gegevens die in het belang van de staat niet openbaar mogen worden. Daarnaast adviseert de BVD over de beveiliging van specifieke onderdelen van de overheid en het bedrijfsleven, die van wezenlijk belang geacht worden voor het functioneren van onze samenleving. Dat wil zeggen dat bijvoorbeeld het uitvallen van het productieproces bij deze bedrijven niet alleen het bedrijf, maar ook het maatschappelijk leven schaadt. Te denken valt aan nutsbedrijven, bedrijven in de olie- en chemiesector, telecommunicatie- en transportbedrijven. Welke bedrijven dit zijn, wordt vastgesteld door de betrokken ministers. De BVD adviseert deze bedrijven over de beveiliging van mensen, gebouwen en producten. Zo informeert de BVD kerncentrales en wetenschappelijke instellingen over de risico's die kleven aan contacten met bepaalde landen. Het gaat dan om het voorkomen van spionage naar technologische kennis.

9

BVD-dossiers en archieven

- ▶ De gegevens die de BVD verzamelt, worden opgeslagen in dossiers. Deze dossiers zijn geheim en worden in principe niet openbaar gemaakt, immers de BVD is te allen tijde verplicht om zijn bronnen te beschermen. De BVD zal dus nooit bekend maken van wie hij informatie heeft gekregen. De BVD geeft ook geen antwoord op de vraag of er wel of geen gegevens over iemand bij de BVD zijn vastgelegd. Zou iemand dat namelijk weten, dan zou die persoon zijn handelen daarop kunnen afstemmen en zo eventueel de veiligheid van de staat schaden.
- ▶ Met het oog daarop is inzien van dossiers en archieven in principe niet mogelijk. Soms echter kunnen documenten wel openbaar gemaakt worden door bepaalde gegevens te verwijderen of de inhoud van een document samen te vatten. Dit gebeurt regelmatig ten behoeve van historisch onderzoek. In zo'n geval gaat het om inzage in historische gegevens over een gebeurtenis, persoon of organisatie, waarover de BVD materiaal zou kunnen hebben verzameld. Het verzoek wordt getoetst aan de regels

van de Wet openbaarheid bestuur. Hierin is de openbaarmaking van overheidsbeleid geregeld.

Gegevens die zicht kunnen geven op de werkwijze, de bronnen of de actuele kennis van de BVD worden nooit ter inzage gegeven.

Correspondentie met buitenlandse diensten kan alleen worden vrijgegeven als de betrokken diensten daarmee instemmen.

► 4 Wie oefent controle uit op de BVD en wie stuurt?

De minister

- De minister van Binnenlandse Zaken is politiek verantwoordelijk voor het werk van de BVD en bepaalt het beleid. De medewerkers van de BVD zijn dus ambtenaren van Binnenlandse Zaken. Om goed voeling te houden met de meningen en opvattingen van de samenleving heeft de minister een klankbordgroep ingesteld. Deze bestaat uit mensen die samen een representatief beeld geven van de Nederlandse samenleving. De leden worden voor drie jaar benoemd. (Voor de namen zie bijlage 1.)

Tweede Kamer

- De minister legt verantwoording af over het BVD-beleid aan de leden van de Tweede Kamer. Zo rapporteert de minister jaarlijks in een jaarverslag over de ontwikkelingen op het gebied van de binnenlandse veiligheid en over de werkzaamheden van de BVD. Toelichting in het openbaar is echter niet mogelijk op alle punten van het beleid. Bepaalde zaken zijn geheim. De Tweede Kamer heeft daarom een aparte commissie in het leven geroepen die namens haar toezicht uitoefent op het niet-openbare werk van de BVD. Deze vaste Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten bestaat op dit moment uit de fractievoorzitters van de vier grootste politieke partijen. De leden zijn tot geheimhouding verplicht. Zij krijgen alle gegevens die zij wensen. De vaste Commissie brengt periodiek een openbaar schriftelijk verslag uit over haar werkzaamheden.

De Algemene Rekenkamer

- Het budget van de BVD bestaat uit gewone (personele en materiële) en geheime uitgaven (zie bijlage 2). Alle uitgaven worden, net als bij de andere onderdelen van het ministerie, gecontroleerd door de accountantsdienst van Binnenlandse Zaken. De geheime uitgaven worden door de minister ter controle voorgelegd aan de President van de Algemene Rekenkamer. Hij trekt alle gegevens persoonlijk na.

Nationale Ombudsman

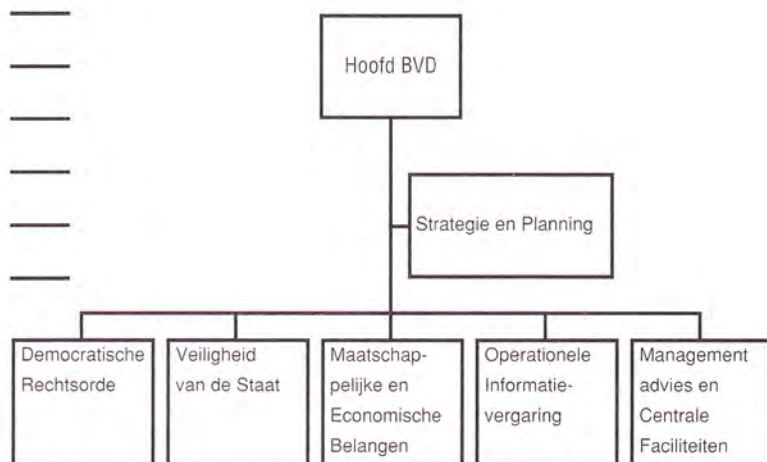
- ▶ De Nationale Ombudsman behandelt klachten van burgers over de BVD. Hij onderzoekt of een klacht terecht is of niet. Bij het onderzoek heeft hij toegang tot alle relevante BVD-informatie. (Zie voor behandeling van klachten verder hoofdstuk 7.)

► 5 Hoe is de BVD georganiseerd?

- De BVD bestaat uit zes directies. In totaal werken er 580 mensen.

13

- Binnen de directies bestaan afdelingen en teams. Om snel en doelgericht in te kunnen spelen op maatschappelijke ontwikkelingen wordt het werk – waar mogelijk – in projecten uitgevoerd. Zo bestaat er bijvoorbeeld een team dat zich bezighoudt met ongewenste verspreiding van wapensystemen, en een team dat de ontwikkeling van het rechtsextremisme volgt. Afhankelijk van het probleem is de levensduur van een team langer of korter. Elk team is samengesteld uit medewerkers die gegevens inwinnen (onderzoekers en operateurs), medewerkers die gegevens verwerken (documentalisten en bewerkers) en mensen die gegevens analyseren (analisten).

- ▶ Bij de BVD werken mensen met verschillende achtergronden en opleidingen. Soms gaat het om mensen met algemene opleidingen, zoals historici en politicologen, maar ook om specialisten, zoals een tolk-vertaler Arabisch of Chinees, automatiseringsdeskundigen, technici of fotografen. Alle medewerkers krijgen – zo nodig – intern een opleiding die op hun functie is toegespitst.
- ▶ De BVD maakt tevens gebruik van geavanceerde hulpmiddelen, zoals computersystemen, databestanden, af luister- en opname-apparatuur.

▶ 6 Met wie werkt de BVD samen?

- ▶ De BVD werkt samen met verschillende organisaties, zoals de politie, inlichtingen- en opsporingsdiensten, de hoofdofficieren van justitie bij de rechtbanken en de procureurs-generaal bij de gerechtshoven (Openbaar Ministerie).
- ▶ In de wet is geregeld dat een aantal politiemensen bij de korpsen werkzaamheden voor de BVD verricht, bijvoorbeeld het inwinnen van gegevens of het uitvoeren van speciale opdrachten in de eigen regio. Deze politiemensen vallen voor dat deel van hun werk onder verantwoordelijkheid van de BVD. Zij hebben bij het uitvoeren van deze taak geen politiebevoegdheden. Dat wil zeggen dat ze geen opsporingen of arrestaties verrichten.
- ▶ De Militaire Inlichtingendienst (MID) en de BVD wisselen informatie uit op het terrein van veiligheidsrisico's voor de defensie. De BVD werkt op het terrein van de terreurbestrijding samen met de Centrale Recherche Informatiedienst (CRI). Verder is er samenwerking met andere bijzondere opsporingsdiensten in Nederland, zoals de Financiële Inlichtingen- en Opsporingsdienst (FIOD) en de Economische Controledienst (ECD).
- ▶ Ook internationaal onderhoudt de BVD contacten met inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Er is een BVD-medewerker als liaison werkzaam in Washington. Hij onderhoudt onder andere contacten met CIA en FBI. Verder zijn er enkele medewerkers werkzaam in Europa. Zij onderhouden contacten met een aantal Europese inlichtingen- en veiligheidsdiensten.

▶ 7 Waar kunt u terecht met vragen of klachten?

16

- ▶ Voor algemene informatie kunt u zich wenden tot:
Ministerie van Binnenlandse Zaken
Directie Communicatie, Documentatie en Bibliotheek
Afdeling Publieksvoorlichting
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
Telefoon 070 - 302 60 38

- ▶ Een verzoek om inzage in BVD-dossiers kunt u richten aan:
De minister van Binnenlandse Zaken
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

- ▶ Als u een klacht hebt over het optreden van de BVD, dan kunt u zich wenden tot:
De minister van Binnenlandse Zaken
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Ministerie van Binnenlandse Zaken
T.a.v. het hoofd BVD
Postbus 20010
2500 EA Den Haag

- ▶ Indien u niet tevreden bent over de wijze waarop uw klacht is afgehandeld, dan kunt u zich wenden tot een van de volgende instanties of tot de burgerlijke rechter.

Vaste Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten
Tweede Kamer
Binnenhof 1A
2513 AA Den Haag

Nationale Ombudsman
Stadhoudersplantsoen 2
2517 JL Den Haag

► Bijlage 1

Leden van de Klankbordgroep

17

- Prof. dr. Th.C. van Boven
- Mgr. H.C.A. Ernst
- Mr. R.A. Gonsalves
- Prof. dr. H.R. van Gunsteren
- Mevrouw N. Jerkovic
- Drs. E.E. Nordholt
- Drs. A.M. Oostlander
- Dr. A. Peper
- Mr. B.A. Schmitz
- Commodore A.G. Schoute
- Prof. dr. A. van Staden
- J.P. Veeris
- Mevrouw drs. M.W.M. Vos-van Gortel
- Drs. J.F. Westra
- Prof. dr. A. van der Zwan

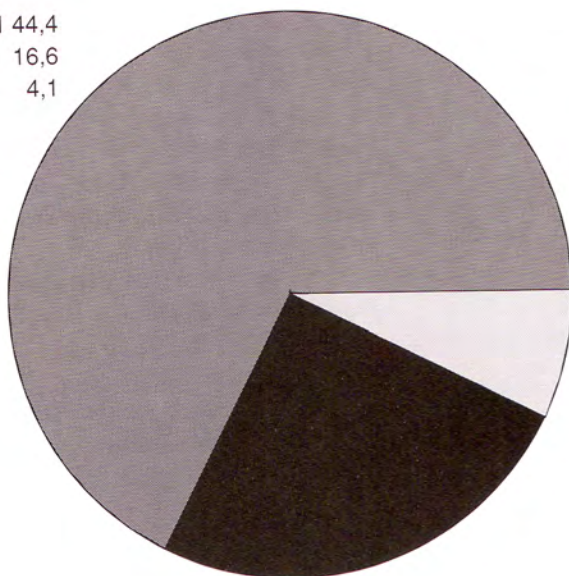
► **Bijlage 2**

18

Begrotingscijfers BVD 1993 in miljoenen gulden

■	Personeel	44,4
■	Materieel	16,6
■	Geheim	4,1

► **Colofon**

Uitgave
Binnenlandse Veiligheidsdienst
Postbus 20010
2500 EA Den Haag
Telefoon 070-3609940

19

Productiebegeleiding
Directie Communicatie, Documentatie en Bibliotheek
Ministerie van Binnenlandse Zaken

Ontwerp omslag
Vincent Bus, Buro voor grafische vormgeving bv, Leiden

Lay-out
Ine de Vries, Den Haag

Druk
NV Sdu Grafische Projecten, Den Haag

93063
Maart 1993

